

zablodami v življenju. Pisca stoji na pravih stališču, ko trdita, da samo zdrava kultura bo mogla obvarovati delovno ljudstvo pred konvencionalnimi zablodami, zato ta učni načrt nista sestavila samo zaradi šole. Kajti šolsko delo je koristno samo takrat, če je v soglasju z dolžnostjo do živčnega naroda. Pod vodstvom te ideje in poznavajoča prav dobro razvojne silnice narodovega življenja ter njegovo zavisnost od gospodarskih, socialnih in političnih ustanov, izjavljata avtorja korektno:

»Ta učni načrt ne zahteva, da bi se otroci vso navedeno snov naučili, ampak nudi le zaklad poljudnih znanosti, od katerih si jemlje vsakdo, kar potrebuje za organizem otroških duš, ki jih poučuje. Naj bo učni načrt kakršen koli, vedno mora učitelj izbirati snov glede na njeno kulturno vrednost za določene prilike in potrebe ter glede na duševno razpoloženje in zmogljivost otrok.«

Take misli so razumljive in kažejo odnos učnega načrta do življenjskih razmer okolja, v katerem šola živi in dela. Zato učni načrt ne sme vsebovati kakšne za deco neprebavljive abstrakcije, nego odgovore na stvarne ljudske prilike in potrebe.

Da knjigo laže razumejo učitelji, ki ne čitajo slovenščine, je izšla ona druga knjiga, ki je 6. zvezek »Pedagoške biblioteke« JUU. Bil bi ne samo greh napram šoli in narodu, nego istočasno tudi dokaz neobičajno slabe kultiviranosti jugoslovanskega učiteljstva, ako se knjiga ne bi proučila in izkoristila z vsemi svojimi divnimi sugestijami.

V čem je še njena vrednost? Ni samo posrečen izredni izbor in razpored učnega gradiva, nego je jedro v psihološkem in sociološkem obrazloženju učnega načrta. V tem učnem načrtu navedena načela predstavljajo najtehtnejše argumente, kar se jih je kdaj pri nas napisalo. Resen čitatelj se mora začuditi, ko čita utemeljitve učnega načrta: 1. o strukturi sodobnosti, 2. kakšna naj bi bila sodobna šola, 3. predlogi za spre-

membo zakona o narodnih šolah in nujne spremembe uradnega učnega načrta za narodno šolo, 4. načelo strnjenejšega šolskega dela, 5. Stvarne enote — vodilne misli — v posrednih razredih, 6. Načelo življenjske bližine, delovnega napredka in pobude za produktivno ustvarjanje, 8. načelo dejavnosti, 9. razni tipi šol, 10. odnosi med višjo narodno in osnovno ter nadaljevalno šolo, 11. državljanska vzgoja.

Ko učitelj vse to prečita in pri vsakodnevem šolskem delu principe uveljavlja, tedaj šele spozna, koliko smisla in koliko miselnosti vsebujejo obe knjigi. V tem bo za vsakega učitelja vzklila nova učiteljska radost! Tovariša Dolgan in Vranc sta napravila jugoslovanskemu učiteljstvu s svojima knjigama čast! Z njima sta se povzpela na največjo višino, do katere se je mogel do danes povzpeti jugoslovanski učitelj. Pa še nekaj več: dokazala sta vsem in vsakomur, da je v vprašanju šolske reforme učitelj vedno pred teoretijskimi pedagogi — doktorji filozofije, katerim »svobodne spekulacije« življenje vedno razveljavlja, na njih mesto pa stavlja dejstva, ki se obiti ne dajo.

Za vse to prožim svojo roko tovarišema Dolganu in Vrancu in pozdravljam njuno zamisel, ki mi je dala priliko za novo prijetno učiteljsko radost. Zelel bi le, da ista tako radost doživi celokupno jugoslovansko učiteljstvo. To se bo zgodilo, če obe knjigi nabavi in čita ter tudi — praktično uveljavlja. V tem primeru bi jaz morda občutil še drugo učiteljsko radost. Bom li to radost dočakal? Tega ne vem — kajti čas mojega razstanka z učiteljstvom se bliža... — Drag. M. Mihajlovič (Kragujevac).

»Podrobni učni načrt ima v zalogi Knjižarna Učiteljske tiskarne — broš. 36 din.

»Nastavni program« ima centrala JUU v Beogradu — 6 din.

»Osnove strnjenejšega pouka« ima še tov. Vranc (Študenti pri Mariboru) po znižani ceni. Naročite!

Izjava

Po dobjenih informacijah, ki sem jih prejel od JUU — sekcije za dravsko banovino, sem se prepričal, da sresko društvo Maribor-mesto ni poslalo niti sekciji, niti Mladinski matici kakega dopisa, ki bi bil naperjen proti delovanju Mladinske matice, temveč je samo obvestilo, kakega mišljenja so nekateri njegovi člani o delu Mladinske matice, kar s tem lojalno popravljam.

Hudales Oskar s. r.

Z gornjo izjavo so trenja, ki so nastala po objavi članka »Kritika, ki ni kritika«, dokončno izravnan. Za tako mirno in stvarno rešitev gre v prvi vrsti zahvala sreskemu društvu Maribor-mesto, pa tudi avtorju članka tovarišu Hudalesu, ki se je izjavil potem, ko mu je sekcija zadevo stvarno pojasnila, takoj pripravljenega, lojalno in korektno likvidirati zadevo s podpisom gornje izjave.

JUU sekcija za dravsko banovino v Ljubljani. Metod Kumelj s. r. Drago Supančič s. r.

Novakovo „Risanje“

Vsak šolnik pozna važnost risanja. Risanje ni le samostojen predmet, ki vzgaja umetniška čustva, temveč tudi služi za pripomoček doma in v šoli drugim predmetom. Vsakdanje delo mladine nas uči, da je risanje sila zgovoren jezik in tisti pomočnik, ki prikaže mladini s pomočjo risbe neznane pojme in predstave takrat, ko jih ne zmoremo pojasniti zgolj z besedo. Poleg pravilnice je risanje prva zadeva, ki pritegne nase otroka že v predšolski dobi in ga spremlja potem skozi vse šole in tudi v praktično življenje.

Iz prakse vemo, da mnogim učiteljem in učiteljicam pouk risanja ne »leži«. Ti so izpostavljeni mnogim nevednostim in vsakdanjem šolskem delu. Te in vse druge opozarjamo na sila praktičen pedagoški priročnik »Risanje«, ki ga je poklonil jugoslovanskemu učiteljstvu tov. Alojzij Novak, ravnatelj bežigradske meščanske šole v Ljubljani.

Ravnatelj Novak je znan generaciji slovenskega učiteljstva kot risarski strokovnjak in eden prvih pobornikov za uvedbo deških ročnih del v naše ljudske in meščanske šole.

V svojem »Risanju« prikazuje avtor, kako naj sistematično vzgajamo učence za dobre risarje.

»Risanje« je že po zunanosti prekrasna knjiga, ki zamika tudi laika. Neizčrpen zaklad pa najde v njej učitelj, saj je prirejen tako, da služi ne samo risanju, temveč tudi ostalim predmetom. Vse delo je zgrajeno na predpisanih učnih načrtih za vso dobo 8-letnega šolanja.

Kako je treba postopati pri sistematičnem pouku, nam pove avtor na 52 straneh teksta. Navajamo le nekaj poglavij iz tekstnega dela:

Sistematično risanje, samodelavnost učenec, izrezovanje, stilizacija, narodni okraski in njih uporaba, barva in nje uporaba, viziranje in vizirni okvirki, perspektivno risanje, ilustriranje, gnetenje, dela iz ilovice, izdelki iz barvastega papirja itd. itd. Praktični šolnik g. Novak nas seznani z vsemi načini in postopki, ki jih naša delovna šola zahteva.

Vse kar najdemo omenjeno v tiskani besedi v priročniku, nam prikazujejo nato prekrasne risarske predloge. Teh je nad 100 pol večjeje formata. Izdelki so za vsak razred posebej vloženi v posebne mape. Natisnjeni so celo v sedmerih barvah in na trdnem papirju.

Avtor je posvetil pripravi »Risanje« več let vztrajnega dela.

V pohvalo se avtorju šteje, ker je sestavil in pokazal več enot, ki bodo služile učiteljem pri stvarnem in nazornem pouku, pa tudi pri prirodnoznanstvem pouku. Skupine: gozdni sa-

deži, čevljarstvo orodje in drugo je snov za I. razred. Za višje razrede pa so n. pr. kroženje vode, premog in premogovniki itd. Te bodo služile učitelju za predloge in nasvete, kako si naj izdela še ostale zaokrožene učne slike s pomočjo risarskih shem.

Bogata zakladnica so pole z narodno ornamentiko. Toda te ne bodo služile le pri risanju, s pridom se jih bodo posluževali tudi pri ženskih ročnih delih. Z motivi so zastopane vse pokrajine naše širne države od Triglava do Vardarja.

V mapi imamo tudi poseben oddelek za geometrijsko risanje. Po navadi mrtve geometrijske ure bodo poživljene s predlogi na 24 polah, vsi vzorci zanje so vzeti iz motivov na narodnih vezeninah.

Novakovo »Risanje« je plod dolgoletnega, uspehov polnega poklicnega in strokovnjakega dela.

Novakovo »Risanje« je izdala in natisnila Učiteljska tiskarna. S tem svojim delom je dokazala popolnost svojega podjetja in upravičeno zapišemo, da je med vodilnimi tiskarnami v naši državi. Tako popolnega, svežega in dovršenega grafičnega dela ne najdemo povsod. Zavidajo nam ga tudi drugi in večji narodi. Radi verjamemo, da je želo Novakovo »Risanje« pohvalo poklicnih tiskarjev in risarskih strokovnjakov v Avstriji, Franciji in drugod. Divil se mu je tudi mnogim našim tovarišem in tovarišicam s poučnih ekskurzij mariborske Pedagoške centrale poznani slavni dunajski risarski strokovnjak in pedagog Rothe. Laskavo pohvalo o tej knjigi so izrekli tudi na pariški Sorbonni.

Pred leti je veljalo Novakovo »Risanje« po 500 dinarjev za posamezni izvod. Zdaj je založnica Učiteljska tiskarna v Ljubljani znižale le za prerasavanje, temveč za vzorce, kako stane izvod lepega dela le 100 din. S tem je omogočila, da si nabavi »Risanje« za svojo knjižnico tudi sleherni učitelj in učiteljica.

Kdor bo knjigo pregledal in se po njej ravnal, bo gotovo rad priznal, da je našel v njej obilo opore in pobud za nadaljnje smotno šolsko delo v smislu sodobnih načel strnjenejšega pouka. Predloge mu ne bodo služile le za prerasavanje temveč za vzorce, kako naj dela in postopa, da bo uspel pri sistematični vzgoji mladih risarjev.

Pohitite z naročili! Naj ne bo nobene šole, ki bi ne imela tega dela v svoji knjižnici.

Delo je namenjeno vsem jugoslovanskim šolam, učiteljem in učiteljicam. Zato je knjiga natisnjena v slovenščini, srbohrvaški tekst pa je v obeh pisavah: v latinici in cirilici.

Ob obletnici smrti

(V spomin prijatelju Josipu Lapajnetu † 2. aprila 1937.)

Prijatelj, leto dni je že tonilo v večnost, ko si odšel od nas. Leto dni! Veš li, da rana, ki jo je zasekala Tvoja smrt v naša srca, še ni zaceljena! Slutiš li, kako te nehoti pričakuje mo dan za dnem, da boš prišel, kakor si hodil iz svojega Podgorja k nam mestjanom: poln življenja, poln novih zamisli in načrtov in vedno pripravljen tovarišu svetovati, mu pomagati z dobro, bodrilno besedo.

O, ko bi Ti vsaj nekoliko mogel povedati, kako samotno nam je brez Tebe. Saj nisi prišel za dolgo k nam. Za hip, za dva. A prišel si in nam v onih bežnih trenutkih razjasnil s svojo odkrito, moško in iskreno besedo naša mrka lica. Kot bi zadihal svež zrak s planine, nam je bilo, kadar si prišel med nas.

Mnogokrat mi pogled pohiti k snežnim planinam. Tja proti Krvavcu se oziram nešteto krat. Zdi se mi, kot bi osamel planina tožila po svojem dobrem prijatelju. In vse nežno planinsko cvetje, ki ga je ljubil in neštete gorske poti strme in samotne tožijo po njem, po kralju Krvavcu.

Tam med planinskim domom in njegovo ljubko, sedaj tako osamelo lovsko kočjo, pa stoji prelepo znamenje: iznad skal in ruševja se dviga košata smreka in na njej je pritrjen križ s Kristusom. Majhno in preprosto je to znamenje, a je, bi rekel, umetnina.

In kadar zagori pod Križanim svetla lučka, tedaj seva njena svetloba daleč doli po tihi Kriški planini, po njegovem planinskem raju in svetloba prodira doli proti daljni ravnini, kjer počiva naš Jože.

Sam je želel postaviti sredi planine, v bližini svoje kočje, križ, a smrt ga je prehitela, vendar njega želja je izpolnjena.

Tovariš, kadar boš hodil v Jožetovo krajstvo, se zamisli ob tihem planinskem znamenju nanj, ki je vse svoje življenje posvetil šoli, ki je vse svoje moči žrtvoval mladini in s svojim bogatim znanjem in tovariškim ra-

zumevanjem brezmejno koristil učiteljstvu, s katerim je bil povezan kot malokdo izmed nas. Kaj zato, če mu je bila pot v življenju na drobno posuta s trdim kamenjem in ostrim trnjem! Bil je mož, ki je znal prenesti z jekleno močjo vse udarce.

Saj pravi Cankar: »Pa če bi trdega dela ne bilo, ne trpljenja, ne ponižanja, ne bridkosti — odkod bi bile sanje?«

Tiho bodo romale jutri moje misli na tvoj grob, dobri, nepozabni naš Jože. Naj ti ga toplo pogrne s cvetjem, da ti bo lahek in miren počitek!

Ko bo pa planina zadihala v toplem poletju, ti tudi jaz prinesem na grob rože. Na tvojo tiho planino bom stopil, na planino, ki plaka za svojim prijateljem. Natrgal bom gorskega cvetja za tebe — Jože. Z-n F.

„JELKA“

specialna modna trgovina za gospode

LJUBLJANA, Franciskanska ulica 5
(nasproti Učiteljski tiskarni)

se priporoča cenj. učiteljstvu pri nakupu modnih in sportnih srajc, pižam, spodnjega perila, žepnih robcev, vseh vrst nogavic, dokolenk, kravat, naramnic itd. Vedno zadnje novosti v najbolj kakovosti na zalogi. — Postrežba solidna, cene zmerne.

Perilo izdelujemo tudi po meri

Preporod mladinske pesmi

K mladinskim festivalom 3. aprila 1938.

Pravijo, da naša pesem propada. Pravijo o skoro vsaki naši pokrajini, da je neugodna za razvoj pevskih organov. Pravijo, da so ljudje brez poslušalca.

Res se morda izgublja poulična, gostilniška pesem, res propadajo pevska društva, ki so visela v zraku brez osnove, res pa je tudi, da »nemuzikalne« pokrajine izginjajo iz slovenske zemlje.

Niti ni minilo leto, odkar je bilo ustanovljeno v Konjicah društvo mladinskih pevovodij, pa so se že pokazali prvi uspehi smotrnega dela na polju mladinske glasbe. Na božičnem sestanku mladinskih pevovodij v Mariboru se je določil program štirih okrožnih mladinskih koncertov: konjiškega, šoštanskega, Dravske doline in Dravskega polja. In kar trije okrožni mladinski koncerti se bodo vršili dne 3. aprila 1938.

V Konjicah nastopi tega dne enajst mladinskih zborov, v skupnem številu 600 otrok. Nastopijo zbori Konjice, deška šola; Konjice, dekl. šola, Loče, Oplotnica, Prihova, Stranice, Spitalič, Skomerje, Zreče, Vitanje in Žiče.

Dravsko polje ima svoj koncert v Framu. Nastopijo štiri mladinski zbori iz Podove, Rač, Sv. Marjete in St. Janža, v skupnem številu 290 otrok.

Dravska dolina ima dva koncerta, dopoldne v Guštanju, popoldne v Dravogradu. Nastopijo pet zborov iz Dravograda, Guštanja, Marenberga, Prevalj in Vuzenice, v skupnem številu 220 otrok.

Če pogledamo imena teh mladinskih zborov, najdemo sledečo ugotovitev. Konjiško okrožje zastopa skoro ves srez, pohorske in dolinske vasi od enozadrednice Skomerje na Pohorju do šestrazrednic. V Dravski dolini so mladinski zbori samo iz večjih krajev. Na Dravskem polju pa so se strnile štiri sosednje vasi.

Tudi v sporedih ugotavljam zanimivo razvojno sliko. Na vsakem teh treh okrožnih koncertih nastopajo posamezni zbori s povprečno po pet pesmimi, razen v konjiškem, kjer radi velikega števila zborov nastopajo s tremi. Skupni mladinski zbori v Konjicah nastopijo letos že s spremljavo učiteljskega orkestra, in sicer z Bachovim »Pomladnim prebujenjem« in Kosijevim »Štirje letni časi«. Zbori Dravske doline zapojejo tri koroške narodne v pozdrav bratom preko meje. Dravsko polje pa po eno eno, dvo- in troglasno in dravskopoljsko: »Trije modri«. Vsak izmed posameznih zborov Dravske doline poje vsaj po eno Adamičevo, Dravograd tudi Lajovicu (»Nagajivka«), Marenberg Mirka (»Jutranji zvone«) in Milojeviča (»Žabe«). V konji-

škem okrožju poje Oplotnica Bravničarja (iz »Polžkov«) in Mokranjca (»Rukovete«), Prihova Pirnika (»Tam v goščavci«), Spitalič Osterca (»Žabica in muha«) in Žiče Cvetkovo »Glej, saj ne moreš več...«, Ošterčevo »Nezgodno na piru« in Pirnikovo »Uspavanka Matjažku«. Dravsko polje poje po skladateljih: Podova Preglja, Sv. Marjeta Gerbca, St. Janž Adamiča, Rače Pirnika, razen tega še St. Janž in Rače Osterca »Svatba na piru«, »Žabica in muha« in »Belokranjske šaljivke«.

Iz tega pregleda je zelo jasno razvidna nova usmerjenost zborov. Ti, večinoma vaški zbori pojo sodobno pesem, pojo Osterca, Pirnika, Cvetka, Bravničarja, Milojeviča itd. V pevski kulturi dežela daleč prednjači mestu. Sodobna pesem zahteva mnogo dela, daje pa obilje užтков, naši mali pevci jo že zahtevajo in iz svojega nedavnega koncerta vem, da so prevzele poslušalce Kogojve, Pirnikove in Osterčeve pesmi. Smer je zborom začrtana, poglobljeno delo bo dvigalo uspehe.

Ob festivalu je treba opozoriti še prav posebno na vzgojno plat te zadeve. Zbori ne goje med seboj nobene konkurence in popolnoma napačno bi bilo tako gledanje nanje. V bistvu tudi ne gre za prirejanje koncertov, ampak za splošno poglobitev glasbene vzgoje. Mnogo je zborov, včlanjenih v D. M. P., ki ne bodo mogli nastopati na okrožnih koncertih. Rastreseni so še po posameznih pokrajinah. Mnogo zborov bo imelo še domače koncerte. Ocenjevanje zborov z nekega enotnega stališča bi bilo popolnoma zgrešeno. Prilike so ravno pri mladinskih zborih tako zelo različne, da uspehov ne gre soditi po takem kopitu.

Mladina poje novo pesem. Prvi večji val bo plusnil v nedeljo 3. aprila, ko bo pelo nad 1000 mladih pevcev dvajsetih mladinskih zborov. Združeni pojo, nočemo sebičnosti, ne potrebujemo niti slavošpevov. Zavedamo se, da hočemo graditi splošno kulturo, dvigniti celoto, ne dvigati posameznikov. V tem delu je mnogo osebnih žrtv, zato temveč uspehov. Mladina poje. Poje, ker se zaveda pomena pesmi. Ne poje šolskih pesmi. Poje, kar je doživela, poje svoje trdo življenje, poje novo pesem veselja. S svojo pesmijo pogloblja glasbeni smisel odraslih, veže in prepleta svoja doživlja z razumevanjem starejše generacije. Poje in zmaga. Ves ogromni material, ki je ležal leta in leta neizrabljen, kliče po novi pesmi, zahteva klavarjev, da ga bodo prekovali v jeklo, ki bo pelo. Vas gradi kulturo in jo kaže meščanu. Delo vedno zmaga nad lagodnostjo. Tudi tukaj bo zmaga žrtv. Zorn Jože.

Učiteljski pokret

Naša vas in učiteljevo delo v šoli

Referat tov. Miloša Verka, predsednika sreskega učiteljskega društva za Šmarje-Rogatec (Konec.)

Še nekaj moram opozoriti, zdi se mi zelo važno. Mnogokrat slišimo nagrobne govore in čitamo osmrtnice, da je bil pokojnik velik dobrotnik revežev in jim delil dobrote z radodarno roko: za te zemeljske dobrine hvalenost preko groba.

Človek pa pozna tudi duševne dobrine, največ jih delimo mi učitelji v šoli. Bodimo pri tem uvidni in usmiljeni! V vsakem razredu jih je nekaj, ki jih je narava z duhom bolj pičlo obdarovala, ne pozabimo nanje, ki so naše pomoči najbolj potrebni. Tam, kjer je premalo, dajmo čim več! Kjer je nakopičeno, se bo kopičilo samo. Naša dolžnost

je, da manjšamo difference. Pri vaškem slabšču najdemo nekaj pozitivnega. Negujmo to in širimo sorodne sposobnosti. Naj ne stopi iz šole nihče obupan in nesposoben za katero koli samostojno delo, ali celo radi karanja in zaničevanja zagrenjen, uporen proti vsemu in negativno usmerjen.

Tovariši in tovarišice! Vsak dan, vsako uro se spomnite na one, ki strmijo s toplimi pogledi v vas in nemo čakajo na ljubeznivo pobudo. Niso oni krivi, da so rojeni pod zvezdo revščine. Morda so fizično močni, pošteni, zvesti, vztrajni. Odlikujmo te njihove dobrine, pokažimo jim jih,

Plašče površnike

nudi v največji izbiri po nizkih cenah

FRAN LUKIČ

Ljubljana, Stritarjeva ulica 9